

Sygn. IV Ns 73/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Anna Tyrluk-Krajewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Paulina Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2020 r. w Warszawie na posiedzeniu

sprawy z wniosku

Pełnomocnika Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej A. D. - K. S.

z udziałem

R. T.

o wydanie orzeczenia w trybie art.111par.1 kodeksu wyborczego

1. postanawia oddalić wniosek;
2. zasądzić od Pełnomocnika Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej A. D. - K. S. na rzecz R. T. kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

19 czerwca 2020 roku Pełnomocnik Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej A. D. złożył wniosek o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 par 1 Kodeksu Wyborczego, wnosząc o

1. nakazanie uczestnikowi sprostowania nieprawdziwych informacji, jakoby w ostatnim czasie (...), poprzez nakazanie opublikowania sprostowania o następującej treści:

„Sprostowanie

Ja, niżej podpisany R. T., oświadczam, że w dniu (...) roku, podczas spotkania z wyborcami na (...) we W., rozpowszechniłem nieprawdziwą informację, jakoby w ostatnim czasie (...).

R. T.”

na łamach następujących stron internetowych:

- 1) na stronie internetowej (...).pl w zakładce „wydarzenia”, jako pierwszy wyświetlający się materiał w tej zakładce,

- 2) na stronie internetowej (...).pl, jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...) R. T. we W.”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału,
- 3) na profilu R. T. na portalu (...): (...) z utrzymaniem sprostowania jako pierwszego wpisu na profilu (sytuowanego na czele wpisów ułożonych chronologicznie) co najmniej przez 24 godziny;
- 4) na profilu R. T. na portalu (...) (...) opublikowanego z użyciem funkcji tzw. „przypięcia” (t.j. funkcji, która sytuuje opublikowany wpis na „samym czele” strony głównej profilu);
- 5) na stronie internetowej (...) jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 6) na stronie internetowej (...), jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)””, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 7) na stronie internetowej (...), jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 8) na stronie internetowej (...), jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „,...(...)”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 9) na stronie internetowej (...), jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 10) na stronie internetowej (...), jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)””, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu,
- 11) na stronie internetowej (...) jako oświadczenie powiązane z treścią materiału pt. „(...)”, które będzie się wyświetlać w górnej części tego materiału, pod jego tytułem, przy każdym otwarciu materiału, oraz jako oświadczenie samoistne, dostępne z poziomu strony startowej portalu

w następujący sposób:

- z zachowaniem zasad layoutu każdej z objętych postanowieniem stron internetowych i publikacji treści informacji tam umieszczanych (w tym rodzaju, koloru i wielkości stosowanych czcionek),
- bez zastosowania jakichkolwiek zabiegów utrudniających odwiedzającym wskazane strony internetowe lub profile R. T. na portalu (...) oraz (...) zapoznanie się z treścią sprostowania,
- aby każdy kto będzie korzystał w danym czasie z ww. stron internetowych i portali, mógł w pełni i bezpośrednio, bez dokonywania dodatkowych czynności zapoznać się z całością treści oświadczenia;
- bez jakichkolwiek komentarzy, uzupełnień, czy odniesień się do treści, bez zastosowania jakichkolwiek zabiegów formalnych i treściowych umniejszających znaczenie, rangę i powagę oświadczenia, względnie zaznaczających dystans do jego treści lub formy, bez jakichkolwiek zabiegów wpływających na czytelność tekstu,
- w terminie nie późniejszym, niż 24 godziny od uprawomocnienia się postanowienia,

- przez okres do dnia 12 lipca 2020 roku włącznie.
2. zakazanie uczestnikowi rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, jakoby w ostatnim czasie (...).
 3. zasądzenie od uczestnika, na rzecz wnioskodawcy, kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych – na podstawie art. 520 § 2 KPC.

Uczestnik w odpowiedzi na wniosek z 20 czerwca 2020 roku wniósł o oddalenie wniosku oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Według wnioskodawcy wypowiedziane zdanie jest nieprawdziwe a jednocześnie ma świadczyć o (...). Użyte określenie „dzisiaj” zawęża okres do bieżących wydarzeń społeczno-gospodarczych.

Uczestnik wskazał natomiast, że jego wypowiedź miała wyłącznie charakter diagnozy stanu bezrobocia w Polsce na konkretny dzień. Uczestnik nie odniósł swojej wypowiedzi w żaden sposób do okresu pandemii. Stwierdził jedynie że : „(...) . Jest to zatem według uczestnika diagnoza pewnego ważnego zjawiska społecznego i jeżeli chodzi o wskazywaną liczbę, jest to wypowiedź jak najbardziej prawdziwa i z tych względów nie może podlegać sprostowaniu. Co więcej po spornej wypowiedzi uczestnik sformułował pytanie „ (...) , co wskazuje wprost że w wypowiedzi tej nie było żadnego odniesienia do jakiegokolwiek przeszłego okresu sugerowanego w argumentacji uzasadnienia wniosku. Poza tym w ocenie uczestnika, sam fakt że w 2015 roku było więcej bezrobotnych nie dowodzi, że to (...) A. D. swoimi działaniami zmienił ten trend. Czas terażniejszy dowodzi że chodzi o aktualną , bieżącą sytuację bezrobotnych, co uczestnik dodatkowo wyjaśnił w złożonym przez wnioskodawcę wydruku ze strony internetowej, w której wskazuje na potrzebę lokalnych inwestycji, miejsc pracy tu i teraz.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 czerwca 2020 roku podczas spotkania z wyborcami na (...) we W. Kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej R. T. wypowiedział następujące słowa (na nagraniu dostępnym na stronie internetowej (...) około 00:18:30 (osiemnastej minuty i trzydziestej sekundy materiału wideo) : „ (...)” – okoliczność bezsporna. 19 czerwca 2020 roku podczas spotkania wyborczego we W. R. T. powiedział min., że (...) (dowód nagranie odtworzone na rozprawie).

R. T. jest kandydatem na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dowód uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z 12 czerwca 2020 roku k- 18).

K. S. jest Pełnomocnikiem Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej A. D. (uchwała nr (...)Państwowej Komisji Wyborczej z 13 lutego 2020 roku) k- 20. A. D. jest kandydatem na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dowód uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z 8 czerwca 2020 roku k- 21).

W maju 2020 roku było zarejestrowanych 1 011. 718 bezrobotnych (informacja z 18 czerwca 2020 roku Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej k- 27). W styczniu 2015 roku liczba bezrobotnych w Polsce wynosiła 245.705 osób a w kolejnych miesiącach i latach spadała nawet poniżej 100.000 osób (informacja z 18 czerwca 2020 roku Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej k- 30). W okresie pandemii ustawodawca wprowadził kolejne ustawy tzw. „tarcze”, których celem było utrzymanie zatrudnienia ale i przyznawanie środków pieniężnych dla tych osób, które straciły pracę lub nie mogą jej wykonywać (fakt powszechnie znany).

Sąd zważył co następuje :

w związku z zarządzeniem wyborów na Prezydenta RP i trwającą kampanią wyborczą , wnioski odnoszące się do tej kampanii podlegają rozpoznaniu zgodnie z zapisami kodeksu wyborczego. W trakcie kampanii wyborczej kandydaci oraz ich komitety prowadząc agitację wyborczą rozpowszechniają informacje, które mają spowodować nakłonienie lub zachęcenie uprawnionych, do głosowania w określony sposób i na określonego kandydata. Przekazywane w trakcie

agitacji wyborczej informacje powinny mieć walor prawdziwości albowiem mogą stanowić podstawę do oddania głosu na określonego kandydata lub podjęcia innej decyzji przez wyborcę.

Uczestnicy postępowania nie mieli wątpliwości i nie była między nimi sporna kwestia ich legitymacji procesowej ani tego, że sprawa podlega rozpoznaniu zgodnie z zapisami kodeksu wyborczego oraz że punktem odniesienia jest agitacja wyborcza podczas trwającej kampanii wyborczej.

Zgodnie z art. 111 kodeksu wyborczego

§ 1. Jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100 000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Zacytowany przepis określa ramy dla niniejszego procesu, szczególnie w zakresie postępowania dowodowego albowiem przedmiotem sporu jest ocena prawdziwości zdania, które zostało wypowiedziane podczas wiecu wyborczego. Ustalenie, że wypowiedz zawiera informację nieprawdziwą stwarza podstawę do uwzględnienia żądania uprawnionego podmiotu, ustalenie natomiast, że wypowiedz zawiera informacje prawdziwą, dają podstawę do oddalenia wniosku.

Ocenie pod kątem prawdziwości informacji podlegało zdanie - „(...)”. Istotne dla oceny charakteru wypowiedzi jest to, że zdanie to zostało wypowiedziane podczas wiecu czyli w warunkach, w których podmiot wypowiadający się operuje krótkimi, prostymi zdaniami i hasłami, zaczerpniętymi często z mowy potocznej, szybkim przekazem który ma trafić do słuchacza, opartym na pewnym założeniu / konstrukcji wypowiedzi (forma zastosowania przez uczestnika polegająca na formułowaniu pytania do (...)), konkretnym, zwięzłym językiem, z uwzględnieniem panującej atmosfery i reakcji zgromadzonych. W wypowiedziach innych niż materiały wyborcze, szczególnie podczas wieców z wyborcami dopuszczalne są hiperbole słowne, figury retoryczne, wypowiedzi przejawiskrawione i prowokacyjne. W dokonaniu analizy wypowiedzianego przez uczestnika zdania, pomocne były zasady logiki prawniczej. Zygmunt Ziemiński w pozycji „Logika praktyczna” Wydanie XXIII Warszawa 2000 Wydawnictwo Naukowe PWN stwierdził , że zdanie w sensie logicznym jest to wyrażenie jednoznacznie stwierdzające, na gruncie reguł danego języka, iż tak a tak jest albo że tak a tak nie jest. Stwierdzenie takie bywa zgodne albo niezgodne z rzeczywistością, wobec czego zdanie w sensie logicznym jest wyrażeniem prawdziwym albo jest wyrażeniem fałszywym. Nie każde zdanie w sensie logicznym ma określoną wartość logiczną i są zdania, które są wypowiedzią zdaniową niepełną. Takie zdanie, które na gruncie danego języka nie jest zdaniem w sensie logicznym, lecz o tyle spełnia rolę zdania w sensie logicznym, o ile słuchacz zdaje sobie sprawę z pewnych domyślnych uzupełnień wypowiedzi , pominiętych przez mówiącego..... W mowie potocznej zwykle poprzestajemy na wypowiedziach niepełnych, zakładając że nasi rozmówcy domyślają się właściwego uzupełnienia wypowiedzi”.

Dokonując analizy wartości logicznej zacytowanego zdania należy stwierdzić , że ma ono charakter wypowiedzi niepełnej. Inkryminowane zdanie dotyczące problemów rynku pracy pochodzi z pewnej całości i należy je

interpretować z uwzględnieniem pozostałej części wypowiedzi, w której uczestnik odnosi się do istotnych problemów jak: prawa kobiet, strajki kobiet, łamanie konstytucji, edukacja, problemy samorządu, psychiatria dziecięca. Wypowiedz niepełna jest typowa dla potocznego języka, języka kampanii wyborczej szczególnie w przypadku bezpośrednich spotkań z wyborcami, gdy padają wypowiedzi ad hoc, często nieprecyzyjne z użyciem pewnych metafor. Stąd rozpoczęcie zdania od słowa „dzisiaj” nie ma większego znaczenia dla oceny prawdziwości wypowiedzi albowiem analizując wypowiedziane zdanie należałoby uznać, że w dniu (...) roku (dzień wypowiedzi) w Polsce (...) – tak wypowiedziane zdanie jest fałszywe. Jednakże zasady logiki uniemożliwiają takie rozumienie tej wypowiedzi albowiem (...) roku nie miało miejsca żadne zdarzenie, które spowodowałoby (...)w naszym kraju. Inaczej z wypowiedzią „w wyniku huraganu , który przeszedł nad wyspami X, dach nad głową straciło 1 milion mieszkańców”. To zdanie ma logiczny sens albowiem odnosi się do określonego zdarzenia. Wracając do ocenianej wypowiedzi , nikt rozsądny nie uznałby, że w wypowiedzi chodzi o określony dzień. Przeciwny był temu również wnioskodawca. W ocenie sądu, użycie słowa „dzisiaj” miało zaakcentować dalszą część wypowiedzi i skupić uwagę zgromadzonych, przy czym co istotne po użyciu tego słowa była przerwa wymuszona głosami i oklaskami zgromadzonych. Sytuacja ta dokładnie pokazuje, że styl wypowiedzi miał dynamiczny charakter i wymuszał na mówcy dostosowanie się do reakcji publiczności i tempa wydarzeń. Po pominięciu słowa „dzisiaj” pozostaje zdanie „ (...)”. Słowo „straciło” jest potocznie używanym wyrażeniem na określenie zjawiska utraty pracy, czyli pozostawania bez pracy, co przy dalszym uzupełnieniu ocenianego zdania daje wypowiedz: (...). Zwrot „ straciło pracę” oznacza, że są ludzie , którzy pracowali a w wyniku różnych zdarzeń aktualnie nie pozostają w zatrudnieniu. Bezrobotnym co do zasady jest osoba spełniająca warunki określone w ustawie z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zarejestrowana jako bezrobotny, czyli osoba, która spełnia kryteria prawne do przyznania jej statusu bezrobotnego. Osoby, które utraciły pracę stanowią szerszy zbiór zdaniem sądu niż osoby zarejestrowane jako bezrobotne. Osobą, która straciła pracę jest osoba zwolniona ze świadczenia pracy w wyniku rozwiązania umowy o pracę, rozwiązania umowy cywilnej, pozbawiona możliwości wykonywania działalności gospodarczej, jak również osoba , która podjęła nową pracę w wyniku utraty poprzedniej. Zwrot „bezrobotny” zawsze oznacza osobę bez pracy ale nie każda osoba pozostająca bez pracy jest jednocześnie bezrobotnym. Zwrot „strata pracy” oznacza pozostawanie bez pracy ale nie koniecznie bycie bezrobotnym (zarejestrowanym). Z danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dowodu złożonego przez wnioskodawcę i popartego przez uczestnika) wynika, że w maju 2020 roku zarejestrowanych było 1.011.718 bezrobotnych (informacja k- 27). Skoro w maju 2020 roku przeszło milion osób było zarejestrowanych jako bezrobotni, to co najmniej milion osób straciło (w którymś momencie czasu w przeszłości) pracę co oznacza , że przekazana w wypowiedzi informacja była prawdziwa.

Jeżeliby natomiast uznać, że słowo „dzisiaj” jest istotne w tej wypowiedzi, to aby zachować sens logiczny, czasownik dokonany „straciło” należałoby zastąpić czasownikiem „jest”, odpowiednim dla użytego słowa. Należy przy tym uznać, że ewentualne stwierdzone błędy językowe byłyby dopuszczalne z uwagi na wiecowy charakter wypowiedzi, inaczej niż w pisanych materiałach wyborczych np. plakatach czy w ulotkach. Oceniane zdanie powinno wobec tego brzmieć (...). Wobec przytoczonej wyżej informacji z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, to zdanie jest również prawdziwe. W ocenie sądu argumentem przemawiającym jednak za koniecznością pominięcia lub niedosłownego rozumienia słowa „dzisiaj”, jest kolejne tzn. drugie zdanie wypowiedziane po ocenianym (...). Ma marginesie należy wskazać, że oceniana wypowiedz co najwyżej jest nieprecyzyjna a nie nieprawdziwa, albowiem w potocznym znaczeniu utrata pracy powoduje stanie się bezrobotnym. W świetle art.111 kodeksu wyborczego jedynie wypowiedz nieprawdziwa podlega sprostowaniu.

W ocenie sądu nie ma przesłanek aby wypowiedz uczestnika odczytywać w odniesieniu do skutków pandemii na rynku pracy w Polsce albowiem R. T. w swojej wypowiedzi odniósł się do: górników informując, że 15 000 górników pozostaje bez pracy (nie w wyniku covid 19), hotelarzy na D. , branży turystycznej i osób, które wzięły kredyt we franku szwajcarskim. Jedynie utratę pracy w hotelarstwie i branży turystycznej należy łączyć ze skutkami pandemii. Poszerzenie wypowiedzi o grupę zawodową górników i kredytobiorców frankowych pozbawia zgłoszony zarzut wiarygodności. Zważyć należy, że podczas całego wystąpienia uczestnik postępowania odnosił się do różnych zdarzeń z okresu (...) A. D., co wskazuje, że aktualna sytuacja nie była jedynym elementem w kontekście krytyki (...). Pomimo tego, że w ocenie sądu wypowiedz uczestnika nie nawiązywała do sytuacji wywołanej covid 19, nie ulega

wątpliwości, że sam ustawodawca wprowadzając tzw. „tarcze” , którym celem było min. utrzymanie zatrudnienia ale także przyznanie środków pieniężnych dla tych osób, które straciły pracę lub nie mogą jej wykonywać zauważył powstały problem. Pośrednio więc ustawodawca a także aktualnie urzędujący (...) , podpisując ustawy, wskazali na możliwość utraty pracy lub możliwości jej wykonywania przez obywateli i skalę tego zjawiska.

Wnioskodawca starał się również wykazać, że wypowiedziane przez uczestnika zdanie nie jest prawdziwe albowiem, w poszczególnych miesiącach 2020 roku liczba bezrobotnych zmieniała się i dopiero w maju przekroczyła 1 000.000 osób, a w kolejnych miesiącach 2020 roku rejestrowało się od 89.412 do 103.464 osób czyli 1/10 ze wskazanej przez uczestnika liczby. Wnioskodawca czyni nacisk na liczbę nowo zarejestrowanych przypadków bezrobotnych w Polsce. W ocenie Sądu wypowiedzi uczestnika nie można odnosić do skali wzrostu lub spadku bezrobocia w kraju albowiem uczestnik nigdzie nie czyni porównań do innego okresu i nie podaje żadnych danych liczbowych, które mogłyby uzasadnić takie wnioski.

Na wiecu w dniu (...) roku we W. uczestnik ponownie odniósł się do (...). Jest to dowód na podejmowanie tematyki zatrudnienia w kampanii przez uczestnika – pomimo wrażenia, że ten temat nie jest istotnym z punktu widzenia gospodarczo-społecznego. Podczas tego spotkania uczestnik wskazał na aktualną liczbę zarejestrowanych bezrobotnych w Polsce. Skoro po wypowiedzi z wiecu we W. pojawiała się kwestia interpretacji słów uczestnika, to kolejne wystąpienie na wiecu we W. świadczy o jednoznacznym rozumieniu słów uczestnika. Ustawodawca w kodeksie wyborczym przewidział instytucję sprostowania aby zapewnić szybką drogę usunięcia z przestrzeni informacyjnej nieprawdziwych informacji. Skoro R. T. (...) roku doprecyzował swoją wcześniejszą wypowiedz, wyborcy do których kierowany jest przekaz mogli zapoznać się ze zdaniem uczestnika. Ponadto rację ma pełnomocnik uczestnika, że zaproponowana treść sprostowania odbiega od inkryminowanego zdania albowiem wprowadza słowa nie wypowiedziane przez uczestnika. Skoro uczestnik w kolejnych wypowiedziach doprecyzował stanowisko, nie ma aktualnie potrzeby dalszego prostowania wypowiedzi.

Wnioskodawca wniósł również o zakazanie rozpowszechniania nieprawdziwych informacji. Brak jest dowodów świadczących o tym, że uczestnik w kolejnych wypowiedziach powtarza zdanie wypowiedziane na wiecu we W.. Wypowiedz z (...) jest dowodem na to, że nie ma podstawa aby przyjąć, że uczestnik w przyszłości będzie w taki sposób formułował wypowiedzi jak to miało miejsce (...) roku we W..

Wobec powyższego w ocenie Sądu nie ma przesłanek do uwzględnienia wniosku.

O kosztach sąd orzekł na podstawie art. 520 par 2 k.p.c z uwzględnieniem par 3. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, przyjmując ,że sprawy o ochronę dóbr osobistych pozostają w zbliżonym charakterze do spraw rozpoznawanych w trybie wyborczy,